

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 41/2021

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Τμήμα ΣΤ')

Συνεδρίαση της 4^{ης} Μαρτίου 2021

Με τη χρήση τεχνολογικών μέσων κατ' εφαρμογή της υπ' αριθμ. 71/2021 απόφασης του Προέδρου ΝΣΚ.

Σύνθεση

Πρόεδρος : Γεώργιος Κανελλόπουλος, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ.

Μέλη : Ασημίνα Ροδοκάλη, Βασιλική Τύρου, Ευαγγελία Σκαλτσά, Ευσταθία Τσαούση, Διονύσιος Χειμώνας, Βασίλειος Κορκίζογλου, Χαράλαμπος Μπρισκόλας, Αναστασία Ζαφειριάδου, Περικλής Αγγέλου, Αντώνιος Παπαγεωργίου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Γεωργία Ζουγανέλη, Πάρεδρος ΝΣΚ.

Αριθμός Ερωτήματος: Αριθ. πρωτ. Δ.15/Δ'25673/946/3.8.2020 έγγραφο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Ασφάλισης - Διεύθυνση Κύριας Ασφάλισης και Εισφορών (Δ15).

Ερώτημα: Ερωτάται: α) αν οι διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 2837/2000, που προβλέπουν από 1.1.2000 εισοδηματική ενίσχυση κατά μήνα των απασχολούμενων σε οποιονδήποτε εργοδότη, με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, πλήρους απασχόλησης, που ασφαλίζονται για τον κλάδο σύνταξης από παροχή εξαρτημένης εργασίας στο ΙΚΑ και αμείβονται με τον κατώτατο μισθό ή ημερομίσθιο της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας (Ε.Γ.Σ.Σ.Ε.), εξακολουθούν να εφαρμόζονται και μετά την 1.1.2017,

ημερομηνία έναρξης εφαρμογής του άρθρου 38 του ν. 4387/2016, δεδομένου ότι δεν υπάρχει σχετική πρόβλεψη για μείωση της εισφοράς ασφαλισμένου για τους χαμηλόμισθους μισθωτούς στο άρθρο αυτό και β) αν είναι δυνατή η σώρευση μειώσεων στις ασφαλιστικές εισφορές, ασφαλισμένου και εργοδότη, δηλαδή ταυτόχρονη μείωση εισφοράς ασφαλισμένου ή /και εργοδότη, ως εισοδηματική ενίσχυση με βάση το άρθρο 14 του ν. 2837/2000 και από άλλη αιτία με βάση άλλες διατάξεις νόμου.

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Στ') γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Στο παραπάνω έγγραφο ερώτημα της υπηρεσίας και στα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1. Η Γενική Διεύθυνση Εισφορών του e-ΕΦΚΑ, με το αριθ. Λ.ΑΣΦ./353/816755/4-7-2019 έγγραφό της, υπέβαλε στην ερωτώσα Υπηρεσία, ερώτημα σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 14 του ν. 2837/2000 από 1/1/2017, ημερομηνία έναρξης εφαρμογής του νέου νομοθετικού πλαισίου για τις ασφαλιστικές εισφορές μισθωτών βάσει του άρθρου 38 του ν. 4387/2016, και ειδικότερα στις περιπτώσεις που προκύπτει σώρευση μειώσεων ασφαλιστικών εισφορών, είτε ασφαλισμένου είτε εργοδότη.

Μετά από την παροχή διευκρινήσεων και την αποστολή συμπληρωματικών στοιχείων, με το υπ' αριθμ. πρωτ. Δ.15/Δ'883/52/8.2.2021 έγγραφό της, η υπηρεσία ανέφερε ότι και μετά την ισχύ του ν. 4387/2016, κατά την έκδοση των οδηγιών για την εφαρμογή του άρθρου 38 που αφορά τις ασφαλιστικές εισφορές, ο ΕΦΚΑ (και ήδη e-ΕΦΚΑ), συνέχιζε να εφαρμόζει τη διάταξη του άρθρου 14 του ν. 2837/2000, αφού η τελευταία δεν είχε καταργηθεί ρητά. Με τις διατάξεις του άρθρου 38 του ν. 4387/2016, όπως αυτό ίσχυε μέχρι 31/12/2019 πριν την αντικατάστασή του με το άρθρο 34 του ν. 4670/2020, αναμορφώθηκε, από 1/1/2017, το καθεστώς εισφορών για την κύρια ασφάλιση όλων των μισθωτών που απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα (με εξαίρεση το NAT). Συγκεκριμένα, το ποσοστό εισφοράς για την κύρια ασφάλιση ορίζεται σε 20%, επιμεριζόμενο μεταξύ ασφαλισμένου και εργοδότη κατά 6,67% και 13,33% αντίστοιχα. Για συγκεκριμένες κατηγορίες

ασφαλισμένων, για το διάστημα από 1/1/2017 έως 31/12/2019 προβλέπεται σταδιακή προσαρμογή του ασφαλιστρού στα ανωτέρω ποσοστά, και σε κάθε περίπτωση τα ποσοστά διαμορφώνονται σε 6,67% για τον ασφαλισμένο και σε 13,33% για τον εργοδότη από 1/1/2020.

Στην ανωτέρω διάταξη δεν περιλαμβάνεται πρόβλεψη σχετικά με τη δυνατότητα καταβολής μειωμένης εισφοράς από τους ασφαλισμένους που πληρούν τις προϋποθέσεις που έχει θέσει το άρθρο 14 του ν. 2837/2000, δεν προκύπτει, όμως, και ρητή κατάργηση των ρυθμίσεων του άρθρου 14 του ν. 2837/2000.

Ο σκοπός των διατάξεων του άρθρου 14 του ν. 2837/2000 είναι η εισοδηματική ενίσχυση των χαμηλόμισθων μισθωτών, η οποία υλοποιείται μέσω της μείωσης της εισφοράς του ασφαλισμένου προς το πρώην ΙΚΑ - ΕΤΑΜ, η σχετική δε δαπάνη αποδίδεται στο ΙΚΑ - ΕΤΑΜ από το Δημόσιο. Ως εκ τούτου η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 14 του ν. 2837/2000 δεν αποτελεί πραγματική μείωση της ασφαλιστικής εισφοράς, καθώς εν τέλει ο ασφαλιστικός οργανισμός εισπράττει την προβλεπόμενη από την κοινωνικοασφαλιστική νομοθεσία εισφορά ασφαλισμένου.

Με βάση τα ανωτέρω, η υπηρεσία θεωρεί ότι οι ρυθμίσεις του άρθρου 14 του ν. 2837/2000, ως ειδικές διατάξεις, στην ουσία τους μη ασφαλιστικές, εξακολουθούν να εφαρμόζονται και μετά την 1/1/2017.

Περαιτέρω, ο προβληματισμός ανέκυψε καθότι από διάφορες διατάξεις προβλέπεται η καταβολή μειωμένων εισφορών ασφαλισμένου ή/και εργοδότη στο πλαίσιο ενίσχυσης του ασφαλισμένου ή της παροχής κινήτρου για την αύξηση της απασχόλησης.

Ειδικότερα, από τις διατάξεις του άρθρου 86 του ν. 4583/2018, όπως εξειδικεύθηκαν με την αριθ. Δ.15/Δ73220/72/26.2.2019 Κοινή Υπουργική Απόφαση (Β' 681) και μνημονεύονται στο αρ. 38 παρ. 1 του ν. 4387/2016, όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 34 του ν. 4670/2020, προβλέπεται η καταβολή μειωμένης εργοδοτικής εισφοράς για την κύρια σύνταξη κατά 6,66 ποσοστιαίες μονάδες για τους εργοδότες που απασχολούν μισθωτούς ηλικίας έως 25 ετών.

Από τις διατάξεις του άρθρου 141 παρ. 2 του ν. 3655/2008 προβλέπεται η καταβολή μειωμένης εισφοράς κατά 50% για την κύρια σύνταξη από τις ασφαλισμένες που αποκτούν παιδί για ένα έτος, και σε περίπτωση σώρευσης

μείωσης ασφαλιστικής εισφοράς από άλλη αιτία εφαρμόζεται η ρύθμιση που προβλέπει την υψηλότερη μείωση.

Ως εκ τούτου, είναι πιθανό για τον ίδιο μισθωτό να συντρέχει μείωση της εισφοράς ασφαλισμένου βάσει του άρθρου 14 του ν. 2837/2000 και επιπλέον μείωση της εισφοράς ασφαλισμένου βάσει άλλης ρύθμισης (για παράδειγμα βάσει του άρθρου 141 παρ. 2 του ν. 3655/2008 ή λόγω ένταξης του σε πρόγραμμα απασχόλησης του ΟΑΕΔ) ή/και της εργοδοτικής εισφοράς (για παράδειγμα βάσει του άρθρου 86 του ν. 4583/2018 ή λόγω ένταξης σε πρόγραμμα απασχόλησης του ΟΑΕΔ).

Κατόπιν των ανωτέρω, η ερωτώσα υπηρεσία υπέβαλε το υπό κρίση ερώτημα, ζητώντας να πληροφορηθεί εάν έχουν εφαρμογή οι ρυθμίσεις του άρθρου 14 του ν. 2837/2000 μετά την 1/1/2017 (ημερομηνία έναρξης εφαρμογής του άρθρου 38 του ν. 4387/2016), καθώς και εάν είναι δυνατή η σώρευση μείωσης ασφαλιστικών εισφορών (ασφαλισμένου ή/και εργοδότη).

Μάλιστα ανέφερε την περίπτωση της εταιρείας ΔΙ. – ΣΚ. Ο.Ε. – ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, η οποία υπέβαλε το ερώτημα για την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 14 του ν.2837/2000 σε συνδυασμό με το άρθρο 86 του ν. 4583/2018.

Τέλος, με το προαναφερόμενο συμπληρωματικό της έγγραφο η υπηρεσία, επισήμανε ότι οι διατάξεις του άρθρου 141 παρ. 2 του ν. 3655/2008, οι οποίες εξακολουθούν να εφαρμόζονται σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 4387/2016, όπως αυτό ισχύει μετά την αντικατάστασή του από το άρθρο 34 του ν. 4670/2020, προβλέπουν την καταβολή μειωμένων ασφαλιστικών εισφορών για τις μητέρες που αποκτούν τέκνο και για χρονικό διάστημα ενός έτους από τον τοκετό, χωρίς κάλυψη του αντίστοιχου ποσού από τον κρατικό προϋπολογισμό, ενώ οι ρυθμίσεις του άρθρου 86 του ν.4583/2018, που επίσης περιλήφθηκαν κατά την ως άνω αντικατάσταση, προβλέπουν την μείωση των εργοδοτικών εισφορών από 1.1.2019, με σκοπό την ενίσχυση της εργασίας των νέων έως 25 ετών και καλύπτονται από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.

Νομοθετικό πλαίσιο

2. Στο άρθρο 2 του ΑΚ ορίζεται ότι «ο νόμος ορίζει για το μέλλον, δεν έχει αναδρομική δύναμη και διατηρεί την ισχύ του εφόσον άλλος κανόνας δικαίου δεν τον καταργήσει ρητά ή σιωπηρά».

3. Το άρθρο 14 του ν.2837/2000 (Α' 178) « Εισοδηματική ενίσχυση εργαζομένων που αμείβονται με την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε.», ορίζει τα ακόλουθα:

1. Οι απασχολούμενοι μισθωτοί, με καθεστώς πλήρους απασχόλησης, σε οποιονδήποτε εργοδότη με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, που ασφαλίζονται στο Ι.Κ.Α. για τον κλάδο σύνταξης από παροχή εξαρτημένης εργασίας και αμείβονται με τον εκάστοτε προβλεπόμενο κατώτατο μισθό ή ημερομίσθιο της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας (Ε.Γ.Σ.Σ.Ε.) δικαιούνται από 1.1.2000 κατά μήνα εισοδηματική ενίσχυση.

Δικαιούχοι της ενίσχυσης αυτής είναι και όσοι από τους πιο πάνω μισθωτούς λαμβάνουν τις προβλεπόμενες από την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. προσαυξήσεις οικογενειακών επιδομάτων και χρόνου υπηρεσίας (τριετίες).

Ως πλήρης απασχόληση νοείται, η πλήρης μηνιαία απασχόληση, εφόσον πρόκειται για υπάλληλο, ή το πλήρες ημερομίσθιο, ανεξαρτήτως αριθμού ημερομισθίων ανά μήνα, εφόσον πρόκειται για εργατοτεχνίτη.

Από τη ρύθμιση αυτή εξαιρούνται οι εργαζόμενοι συνταξιούχοι από ίδιο δικαίωμα οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης που απασχολούνται και ασφαλίζονται στο Ι.Κ.Α.

Το ποσό της εισοδηματικής ενίσχυσης είναι ίσο με το ποσό που προκύπτει από το γινόμενο του ποσοστού της εκάστοτε προβλεπόμενης από τη νομοθεσία του Ι.Κ.Α. εισφοράς κλάδου κύριας σύνταξης του ασφαλισμένου, επί το τμήμα της αμοιβής που αντιστοιχεί στις εκάστοτε αποδοχές της Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. άγαμου εργαζόμενου υπαλλήλου ή εργατοτεχνίτη, χωρίς προϋπηρεσία και οικογενειακά επιδόματα.

2. Από την πρώτη του επομένου μετά την ισχύ του παρόντος μηνός και εφεξής, οι εργοδότες, κατά την καταβολή των αποδοχών στους εργαζόμενους, δεν παρακρατούν υπέρ του Ι.Κ.Α. την εισφορά κλάδου κύριας σύνταξης.

3. Κατά την καταβολή εισφορών στις Τράπεζες ή στα υποκαταστήματα του Ι.Κ.Α. ο εργοδότης καταβάλλει ποσά μειωμένα κατά τις μη παρακρατούμενες κατά την προηγούμενη παράγραφο εισφορές. Σε περίπτωση αγοράς ενσήμων παραλαμβάνει το σύνολο αυτών, χωρίς καμία μείωση. Το μη καταβληθέν ποσό, που αντιστοιχεί στην εργατική εισφορά πιστώνεται από τα υποκαταστήματα του Ι.Κ.Α., καθώς και τις Τράπεζες σε Ειδικό Λογαριασμό του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, από τον οποίο και εισπράττεται.

Από τον ίδιο λογαριασμό καταβάλλεται στις Τράπεζες και δαπάνη για την εκτέλεση των ανωτέρω εργασιών, το ύψος της οποίας καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ενώ για κάθε ημέρα καθυστέρησης της καταβολής στις Τράπεζες των αντίστοιχων χρημάτων, πέραν της μίας ημέρας, καταβάλλεται από τον εν λόγω λογαριασμό και ο νόμιμος τόκος.

4. Τα από 1.1.2000 μέχρι της εφαρμογής του μέτρου αναλογούνται ποσά εισοδηματικής ενίσχυσης θα αποδοθούν στους δικαιούχους εργαζόμενους μέσω των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος οικονομικού έτους 2001, βάσει σχετικών βεβαιώσεων των εργοδοτών.

5. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζεται κάθε λεπτομέρεια για την υλοποίηση των ρυθμίσεων του άρθρου αυτού.

4. Κατ' εξουσιοδότηση του ως άνω άρθρου, εκδόθηκαν οι εξής δύο κοινές υπουργικές αποφάσεις (των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων): α) η με αριθμ. 2/58749/A0024/31.8.2000 (Β'1112 με τίτλο «Επιδότηση εργατικής εισφοράς προς το ΙΚΑ αμειβόμενων με την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε») και β) η με αριθμ. 108326/4704/0016/25.8.2001 (Β'1168, με τίτλο «Καταβολή εισοδηματικής ενίσχυσης εργαζομένων που αμείβονται με την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. και επιδόματος θέρμανσης στους δικαιούχους επιδότησης της εργατικής εισφοράς (άρθρο 14 ν. 2837/2000)», με τις οποίες ρυθμίστηκαν θέματα εφαρμογής της διάταξης και η διαδικασία για την εφαρμογή της για το έτος 2000.

5. Περαιτέρω στο άρθρο 38 παρ.1 του ν. 4387/2016 (Α' 85), όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 34 του ν. 4670/2020 (Α' 43), ορίζονται τα εξής:

«1. Το συνολικό ποσοστό εισφοράς κύριας σύνταξης ασφαλισμένου μισθωτού και εργοδότη ορίζεται σε 20% επί των πάσης φύσεως αποδοχών των εργαζομένων με εξαίρεση τις κοινωνικού χαρακτήρα έκτακτες παροχές λόγω γάμου, γεννήσεως τέκνων, θανάτου και βαριάς αναπηρίας. Το ανωτέρω ποσοστό κατανέμεται κατά 6,67% σε βάρος των ασφαλισμένων και κατά 13,33% σε βάρος των εργοδοτών, συμπεριλαμβανομένων από την 1.1.2017 και του Δημοσίου και των ν.π.δ.δ., με την επιφύλαξη των διατάξεων των παρ. 4 και 5 του παρόντος.

Το ανωτέρω ποσοστό εργοδοτικής εισφοράς καταβάλλεται μειωμένο για τις περιπτώσεις εργοδοτών που εντάσσονται στο πρόγραμμα επιδότησης μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα ηλικίας έως 25 ετών, που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 86 του ν. 4583/2018 (Α'212) και της αριθμ. Δ.15/Δ'3220/72/26.2.2019 κοινής απόφασης των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομικών (Β'681). ...

10. Οι διατάξεις του άρθρου 141 παράγραφος 2 του ν.3655/2008 (Α'58) εφαρμόζονται στις ασφαλισμένες που καταβάλλουν ασφαλιστικές εισφορές σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο».

6. Η παράγραφος 2 του άρθρου 141 του ν. 3655/2008 (Α' 58) ορίζει τα εξής:

«2. Οι εισφορές του κλάδου κύριας σύνταξης με τις οποίες βαρύνονται οι γυναίκες ασφαλισμένες Φορέων Κύριας Ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας μειώνονται κατά 50%, κατά το δωδεκάμηνο απασχόλησης που ακολουθεί το μήνα του τοκετού. Για τους κλάδους κύριας ασφάλισης-σύνταξης αυτοαπασχολούμενων, που προβλέπεται καταβολή μειωμένων εισφορών από άλλη αιτία, δεν επιτρέπεται η σώρευση μειώσεων αλλά ισχύει το μεγαλύτερο ποσοστό μείωσης.

Σε περίπτωση λήψης επιδόματος λοχείας, η ανωτέρω μείωση των ασφαλιστικών εισφορών κλάδου κύριας σύνταξης χωρεί κατά το δωδεκάμηνο που έπεται της λήξης της επιδότησης λόγω λοχείας».

7. Το άρθρο 86 του ν. 4583/2018 (Α' 212), σχετικά με τη μείωση της εργοδοτικής εισφοράς, ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Από την 1.1.2019 τίθεται σε ισχύ πρόγραμμα επιδότησης μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα ηλικίας έως είκοσι πέντε (25) ετών. Η επιδότηση του ΕΦΚΑ αφορά τις εργοδοτικές εισφορές για κύρια σύνταξη σε ποσοστό 6,66% επί των μεικτών αποδοχών του εργαζομένου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομικών, ρυθμίζονται οι ειδικότερες προϋποθέσεις υπαγωγής στο πρόγραμμα και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

2. Για το παραπάνω πρόγραμμα ο ΕΦΚΑ επιχορηγείται κατ' έτος με μεταφορά αντίστοιχης πίστωσης από τους πόρους του τακτικού

προϋπολογισμού του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης».

8. Τα άρθρα 51 παράγραφος 1, 53 παράγραφος 1 στοιχ. Αα και 55 παράγραφοι 1^α και 2 του ν. 4387/2016 ως ισχύει, ορίζουν τα εξής:

«Άρθρο 51

Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης -

Σύσταση - Σκοπός

1. Συνιστάται Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) με την επωνυμία «Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης», αποκαλούμενο στο εξής «Ε.Φ.Κ.Α.», το οποίο τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και έχει την έδρα του στην Αθήνα.

Από 1.1.2017, οπότε και αρχίζει η λειτουργία του ως φορέα κύριας κοινωνικής ασφάλισης, εντάσσονται στον Ε.Φ.Κ.Α. αυτοδίκαια οι υφιστάμενοι φορείς κύριας κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με τα άρθρα 53 επ. και ο Ε.Φ.Κ.Α. καθίσταται οιονεί καθολικός διάδοχος αυτών».

«Άρθρο 53

1. Ο ε-Ε.Φ.Κ.Α. αποτελείται από, έναν (1) κλάδο κύριας ασφάλισης και λοιπών παροχών, στον οποίο εντάσσονται, σύμφωνα με τα ειδικώς οριζόμενα στο άρθρο 51 του παρόντος, οι παρακάτω φορείς, με τους κλάδους, τομείς και λογαριασμούς τους, πλην των αναφερόμενων στο Κεφάλαιο ΣΤ', ως εξής:

Α. Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ.).

α. Κλάδος κύριας σύνταξης».

«Άρθρο 55

Ασφαλιστέα πρόσωπα

1. Στην ασφάλιση του Ε.Φ.Κ.Α. υπάγονται υποχρεωτικά:

α. Οι μέχρι την ένταξη ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι και τα προστατευόμενα μέλη των οικογενειών αυτών των εντασσόμενων φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών, καθώς και οι ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι του Δημοσίου και τα προστατευόμενα μέλη των οικογενειών αυτών, οι οποίοι καθίστανται αντιστοίχως ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι του Ε.Φ.Κ.Α..

2. Οι ασφαλισμένοι των ανωτέρω εντασσόμενων φορέων, κλάδων, τομέων και λογαριασμών, καθώς και του Δημοσίου, εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις της νομοθεσίας αυτών, όπως ισχύουν, εκτός όσων ειδικά ορίζει με τις διατάξεις του ο παρόν νόμος».

9. Το άρθρο 108 του ν. 4670/2020 (Α' 43/28.2.2020) ορίζει τα ακόλουθα:

« Έναρξη ισχύος

1. Το Πρώτο, το Δεύτερο και Τέταρτο Μέρος τίθεται σε ισχύ από την 1.3.2020.
2. Το Τρίτο Μέρος τίθεται σε ισχύ από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά σε επιμέρους διατάξεις».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερθείσες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει του όλου νομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη του Τμήματος από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

10. Οι διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 2837/2000 προβλέπουν την εισοδηματική ενίσχυση των χαμηλόμισθων μισθωτών, που απασχολούνται πλήρως με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου και ασφαρίζονται στο ΙΚΑ για τον κλάδο σύνταξης. Ως χαμηλόμισθοι, κατά την ρητή διατύπωση της διάταξης, νοούνται οι εργαζόμενοι που αμείβονται με τον εκάστοτε προβλεπόμενο κατώτατο μισθό ή ημερομίσθιο της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας (Ε.Γ.Σ.Σ.Ε.). Συνεπώς, εξαιρούνται του μέτρου της εισοδηματικής ενίσχυσης οι εργαζόμενοι των οποίων οι αποδοχές καθορίζονται από τις Κλαδικές Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας.

11. Η ρύθμιση του άρθρου 14 του ν. 2837/2000, όπως προκύπτει από το περιεχόμενό της, υλοποιείται μέσω της ασφαλιστικής εισφοράς που βαρύνει τον χαμηλόμισθο μισθωτό προς το (πρώην) ΙΚΑ – ΕΤΑΜ (και ήδη e- ΕΦΚΑ), προκειμένου να ενισχυθεί το εισόδημά του. Το ποσό της ενίσχυσης προκύπτει από τους υπολογισμούς που αναφέρονται στην παράγραφο 1 εδ. 5 του άρθρου 14 του ν. 2837/2000, όπου εκλαμβάνεται η ασφαλιστική εισφορά ως σταθερός συντελεστής 6,67% ανεξαρτήτως κλάδου ασφάλισης (ΙΚΑ- ΜΙΚΤΑ,

ΙΚΑ- ΒΑΡΕΑ κλπ.), πολλαπλασιαζόμενος είτε με το βασικό ημερομίσθιο για εργατοτεχνίτη είτε με το βασικό μισθό για υπάλληλο.

12. Προϋποθέσεις καταβολής της εισοδηματικής ενίσχυσης προκειμένου για υπαλλήλους είναι να εργάζονται για τουλάχιστον 25 ημέρες το μήνα υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης και να αμείβονται με τον εκάστοτε βασικό μισθό της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας και για τους ημερομίσθιους εργαζόμενους να αμείβονται με το εκάστοτε πλήρες βασικό ημερομίσθιο του ανειδίκευτου εργάτη της ως άνω σύμβασης, ανεξάρτητα από τις ημέρες εργασίας που πραγματοποιούν ανά μήνα. Στην με αριθμό 56/27.7.2000 σχετική εγκύκλιο της Γενικής Διεύθυνσης Ασφαλιστικών Υπηρεσιών του Ι.Κ.Α. εξειδικεύονται τα ζητήματα της εφαρμογής της διάταξης και παρατίθενται πίνακες με τον τρόπο υπολογισμού της εισοδηματικής ενίσχυσης, όπου προκύπτει ότι το ποσό της είναι αμετάβλητο διότι υπολογίζεται στις βασικές αποδοχές και δεν λαμβάνεται υπόψη κανένα επίδομα που τις προσαυξάνει (τριετίες, οικογενειακό κλπ.).

13. Περαιτέρω, κατά τη συζήτηση στο Τμήμα διαμορφώθηκαν δύο γνώμες. Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, η οποία απαρτίσθηκε από τους Νομικούς Συμβούλους Ασημίνα Ροδοκάλη, Βασιλική Τύρου, Ευαγγελία Σκαλτσά, Ευσταθία Τσαούση, Διονύσιο Χειμώνα, Βασίλειο Κορκίζογλου, Χαράλαμπο Μπρισκόλα, Αναστασία Ζαφειριάδου και Περικλή Αγγέλου (ψήφοι 9), στην παράγραφο 3 εδ. β' του άρθρου 14 του ν. 2837/2000 ορίζεται ότι το μη καταβληθέν ποσό της εργατικής εισφοράς, αποδίδεται τελικώς στο ΙΚΑ από Ειδικό Λογαριασμό του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και έτσι ο ασφαλιστικός οργανισμός εισπράττει την προβλεπόμενη εισφορά, χωρίς να υπάρχει μείωση. Πρόκειται συνεπώς για διάταξη που το περιεχόμενό της δεν είναι κατ' ουσία ασφαλιστικό, αλλά εξυπηρετεί κοινωνικό σκοπό και μάλιστα ειδικό, καθόσον εισάγει ευμενές καθεστώς για συγκεκριμένη κατηγορία εργαζομένων (χαμηλόμισθοι). Άλλωστε αυτό προκύπτει και από την αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει το άρθρο 14 του ν. 2837/2000 (σημ. η διάταξη εισήχθη ως προσθήκη – τροπολογία στο σχέδιο νόμου) όπου αναφέρεται ότι ο σκοπός της διάταξης είναι η στήριξη του εισοδήματος των εργαζομένων που έχουν τις μεγαλύτερες ανάγκες.

14. Από τη διάταξη του άρθρου 2 του Α.Κ. σαφώς προκύπτει, ότι κατά γενικό κανόνα, οι νόμοι είναι διηνεκείς και ισχύουν μέχρις ότου καταργηθούν με άλλο

κανόνα δικαίου, δηλαδή με τυπικό νόμο. Η κατάργηση νόμου με νόμο είναι είτε ρητή (άμεση), όταν ο νεότερος νόμος περιλαμβάνει ειδική διάταξη για την κατάργηση του παλαιότερου νόμου, είτε σιωπηρή (έμμεση), όταν από το περιεχόμενο του νεότερου νόμου προκύπτει σαφώς ότι τούτο είναι αντίθετο ή ασυμβίβαστο προς εκείνο του παλαιότερου (ΑΠ 1264/2018, 64/2016, Γνωμ. ΝΣΚ 141/2015, 198/2014, 281/2009).

15. Προϋποθέσεις εφαρμογής του παραπάνω αξιώματος ότι ο μεταγενέστερος νόμος καταργεί τον προγενέστερο, είναι να συμπίπτει ολικά ή μερικά το αντικείμενο και ότι διαφέρει το περιεχόμενο της ρύθμισης του προηγούμενου και του επόμενου νόμου. Αν διαφέρει τελείως το αντικείμενο της ρύθμισης, τότε ο μεταγενέστερος νόμος δε θίγει καθόλου τον προηγούμενο, ενώ αν συμπίπτει απόλυτα το αντικείμενο και το περιεχόμενο της ρύθμισης τότε ο μεταγενέστερος νόμος δεν καταργεί τον προηγούμενο αλλά τον επαναλαμβάνει.

16. Συνήθως στους νόμους υπάρχουν οι λεγόμενες μεταβατικές διατάξεις, οι οποίες ρυθμίζουν την κατά χρόνο ισχύ του προηγούμενου και του επόμενου νόμου, άλλοτε με τη συγκεκριμένη αναφορά των διατάξεων που καταργούνται και άλλοτε με γενική κατηγορηματική ρήτρα, όπως «καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη, που ρυθμίζει διαφορετικά τα θέματα που διέπονται από τον παρόντα νόμο».

17. Όταν όμως, με το γενικό μεταγενέστερο νόμο δεν καταργούνται ρητώς και σαφώς όλες οι ειδικά ρυθμιζόμενες περιπτώσεις, που ρύθμισε ο προγενέστερος νόμος, τότε εφαρμόζεται η ερμηνευτική αρχή σύμφωνα με την οποία μεταγενέστερος γενικός νόμος δεν καταργεί προγενέστερο ειδικό (*lex posterior generalis non derogat legi priori speciali*). Η αρχή αυτή λειτουργεί ως εξαίρεση στη γενική νομική ερμηνευτική αρχή που αποτυπώνει το άρθρο 2 του ΑΚ και υιοθετείται και από την εγχώρια νομολογία (σχετ. ΑΠ 284/2004, ΣτΕ 1517/2003, δημοσιευμένες στην ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ).

18. Άλλωστε η αρχή της διατήρησης της ισχύος των νομικών κανόνων συνέχεται με την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του πολίτη, που προσβλέπει στη σταθερότητα των εννόμων καταστάσεων και μέσα από τις πράξεις της νομοθετικής εξουσίας, απορρέει από την ίδια την αρχή του κράτους δικαίου, που επιτάσσει τη βέβαιη, προβλέψιμη και σταθερή

ρύθμιση των κοινωνικών σχέσεων (βλ. Ε.ΚΟΥΤΟΥΠΑ – ΡΕΓΚΑΚΟΥ «Η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικούμενου», Αρμ.1995,σελ. 1379).

19. Η αρχή της νομικής ασφάλειας είναι ουσιώδες στοιχείο του κράτους δικαίου και επιτάσσει την σταθερότητα των απρόσωπων κανόνων της έννομης τάξης. Νομολογιακά η εφαρμογή της αρχής αυτής έλαβε χώρα με την απόφαση 808/2006 του ΣτΕ (Δ' Τμήμα). Με την τελευταία απόφαση το δικαστήριο κάνει ρητή αναφορά στην αρχή της σταθερότητας των κανόνων δικαίου, η οποία εμπεριέχεται στην αρχή της ασφάλειας του δικαίου και της προστασίας της εμπιστοσύνης του πολίτη στο ευσταθές της νομοθεσίας, βάσει της οποίας ρυθμίζει την συμπεριφορά του. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι η αρχή της νομικής ασφάλειας απαγορεύει την κατάργηση ή την τροποποίηση των νόμων, αλλά ότι απαιτείται μία ειδική αιτιολόγηση για τη μεταβολή του νομοθετικού καθεστώτος που καθορίζουν οι νόμοι, τη θεμελίωση αποχρώντων λόγων δημοσίου συμφέροντος για τις αιφνίδιες και απρόοπτες νομοθετικές μεταβολές.

20. Περαιτέρω, μια αρχή του διοικητικού δικαίου που εφαρμόζεται πιο έντονα στο κοινωνικό- ασφαλιστικό δίκαιο είναι η αρχή της χρηστής διοίκησης. Η ανάγκη εφαρμογής της εν λόγω αρχής με μεγαλύτερη επίταση στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης σε σχέση με άλλους κλάδους του δημοσίου δικαίου, οφείλεται στον ειδικό χαρακτήρα των αναπτυσσόμενων στο πεδίο αυτό έννομων σχέσεων μεταξύ του ασφαλισμένου και του ασφαλιστικού φορέα. Ο κοινωνικός χαρακτήρας του θεσμού επιβάλλει την αντιμετώπιση του ασφαλισμένου με τη μέγιστη δυνατή επιείκεια. Ενόψει και της πολυπλοκότητας των κοινωνικοασφαλιστικών ρυθμίσεων, με τις οποίες εκδηλώνεται η ιδιαίτερη μέριμνα του κράτους υπέρ κατηγοριών προσώπων που έχουν ανάγκη αυξημένης κοινωνικής προστασίας σε συνδυασμό με την αρχή της χρηστής διοίκησης γεννάται πάντοτε η υποχρέωση των ασφαλιστικών οργάνων να υιοθετούν τη λιγότερο επαχθή ερμηνεία για τους ασφαλισμένους (καθ. Άγγελος Στεργίου «Οι γενικές αρχές του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης», σελ. 511, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ 2011).

21. Συμπερασματικά από τα προαναφερθέντα, συνάγεται ότι το άρθρο 14 του ν. 2837/2000 είναι ειδική διάταξη, και εξακολουθεί να ισχύει ως τέτοια, καθότι αναφέρεται σε συγκεκριμένη κατηγορία μισθωτών (χαμηλόμισθων) και ρυθμίζει ειδικό σκοπό (την εισοδηματική τους ενίσχυση), ενώ περαιτέρω, στο

ν. 4387/2016, ως ισχύει, δεν περιλαμβάνεται διάταξη όμοιου ή διαφορετικού περιεχομένου, αλλά ούτε και ρήτρα που να προβλέπει την κατάργησή της.

22. Ενισχυτική της άποψης περί μη κατάργησης της εν λόγω διάταξης, είναι και η ερμηνευτική προσέγγιση της Διοίκησης, όπως διατυπώνεται στο συμπληρωματικό έγγραφό της. Δεν την απασχόλησε κατά την εφαρμογή του άρθρου 38 του ν. 4387/2016 (συνέχισε να την εφαρμόζει), ούτε και κατά την μετέπειτα τροποποίηση του άρθρου αυτού με το ν. 4670/2020 (δεν την περιέλαβε στις μειώσεις των ασφαλιστικών εισφορών), επειδή έκρινε ότι δεν ήταν διάταξη με ασφαλιστικό περιεχόμενο, αλλά είχε διαφορετικό σκοπό, συνιστάμενο στην εισοδηματική ενίσχυση των χαμηλόμισθων εργαζομένων.

23. Περαιτέρω και αναφορικά με τις δύο διατάξεις που αναφέρει η υπηρεσία οι οποίες προβλέπουν τη μείωση των ασφαλιστικών εισφορών, κατά το άρθρο 38 του ν. 4387/2016, ως ισχύει, και για το αν αυτές δύναται να εφαρμοστούν σωρευτικά με τη διάταξη του άρθρου 14 του ν. 2837/2000, το Τμήμα κατά την πλειοψηφία ανωτέρω γνώμη, ύστερα και από την παράθεση σχετικών περιπτώσεων από την υπηρεσία, γνωμοδότησε τ' ακόλουθα:

24. Για τη διάταξη του άρθρου 141 παρ. 2 του ν. 3655/2008, που προβλέπει μείωση των ασφαλιστικών εισφορών κατά ποσοστό 50% στις μητέρες που αποκτούν παιδί για ένα έτος μετά τον τοκετό ή τη λήξη της επιδότησης λόγω λοχείας, η αμφισβήτηση που προέκυψε για το αν έπρεπε να συνεχίσει να εφαρμόζεται μετά την ψήφιση του ν. 4387/2016 και την αναμόρφωση του καθεστώτος των ασφαλιστικών εισφορών, επιλύθηκε από τη Διοίκηση, αρχικά με δύο εγκυκλίους της, τις με αριθμό φ.80000/οικ.61327/1484/30.12.2016 και Δ.15/Δ' /11183/286/17.5.2019, με τις οποίες δόθηκαν οδηγίες στην Γενική Διεύθυνση Εισφορών του ΕΦΚΑ για την εφαρμογή της παραπάνω διάταξης.

25. Στη συνέχεια με την υπ' αριθμ. πρωτ. Δ.15/Δ' /οικ.59234/1592/14.1.2020 εγκύκλιο του Υφυπουργού Εργασίας, που αναρτήθηκε στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ, δόθηκε η οδηγία στον ΕΦΚΑ να μην εφαρμόζει την ως άνω διάταξη, διότι ανάλογη ρύθμιση δεν είχε περιληφθεί στα άρθρα 38 – 40 του ν. 4387/2016. Επειδή όμως, με τις ως άνω προγενέστερες εγκυκλίους είχαν δοθεί αντίθετες οδηγίες για το χρονικό διάστημα από 1.1.2017 έως 31.12.2019, κρίθηκε σκόπιμο κατ' εφαρμογή των αρχών χρηστής διοίκησης και εμπιστοσύνης του διοικούμενου, να ξεκινήσει η ισχύς της νέας εγκυκλίου από 1.1.2020.

26. Μετά την ψήφιση του ν. 4670/2020, με το άρθρο 34 αυτού (το οποίο ισχύει από τη δημοσίευση του νόμου τούτου, στις 28.2.2020, ως ενταχθέν στο Τρίτο Μέρος αυτού- άρθρο 11 παρ. 2 του ίδιου νόμου), αντικαταστάθηκε το άρθρο 38 του ν.4387/2016 και προστέθηκε νέα παράγραφος με αριθμό 10, με την οποία ορίσθηκε εκ νέου η εφαρμογή της παραγράφου 2 του άρθρου 141 του ν. 3655/2008. Ρυθμίστηκε έτσι το νομοθετικό κενό, που είχε προκύψει για την εφαρμογή της τελευταίας, καθότι δεν είχε ρητά καταργηθεί ούτε είχε επαναληφθεί από τις διατάξεις του ν. 4387/2016 (βλ. σχετ. αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει το άρθρο 34 του ν. 4670/2020).

27. Με την υπ' αριθμ. πρωτ. Δ.15/Δ'οικ. 13648/13.4.2020 εγκύκλιο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Ασφάλισης) προς τον ε- ΕΦΚΑ, γνωστοποιήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 34 του ν. 4670/2020 και οι μεταβολές που επήλθαν στο καθεστώς των ασφαλιστικών εισφορών κύριας σύνταξης των μισθωτών. Σύμφωνα με την εγκύκλιο αυτή, καταβολή μειωμένων ασφαλιστικών εισφορών προβλέπεται στις περιπτώσεις: α) του άρθρου 86 του ν. 4583/2018 και της Δ.15/Δ'3220/72/26.2.2019 κοινής υπουργικής απόφασης των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομικών (Β'681) και β) στις μητέρες που αποκτούν παιδί, για ένα έτος μετά τον τοκετό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 141 παρ. 2 του ν.3655/2008.

28. Προκύπτει λοιπόν ότι ο νομοθέτης, ρύθμισε «ειδικά», με την διάταξη του άρθρου 34 του ν. 4670/2020, τις περιπτώσεις των εργοδοτών που απασχολούν μισθωτούς έως 25 ετών και των μητέρων που αποκτούν τέκνο για ένα έτος μετά τον τοκετό, διότι έκρινε, ότι αυτές οι κατηγορίες χρήζουν διαφορετικής αντιμετώπισης.

29. Οι παραπάνω, όμως, ειδικές ρυθμίσεις είναι τελείως διαφορετικές σε σχέση με την ρύθμιση του άρθρου 14 του ν. 2837/2000. Δεν έχουν το ίδιο αντικείμενο ούτε καλύπτουν τις ίδιες περιπτώσεις. Η διάταξη του άρθρου 14 του ν.2837/2000 αναφέρεται σε εισοδηματική ενίσχυση των χαμηλόμισθων μισθωτών που αμείβονται με την Εθνική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας και ενισχύονται οικονομικά με το ποσοστό της ασφαλιστικής τους εισφοράς, την οποία δεν χάνει ο ασφαλιστικός φορέας, αλλά την εισπράττει από το κράτος, ενώ το ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 38 του ν.4387/2016, όπως

αντικαταστάθηκε από το άρθρο 34 του ν. 4670/2020 και ισχύει από 28.2.2020, αναφέρεται σε μείωση των ασφαλιστικών εισφορών για τους εργοδότες που απασχολούν νέους έως 25 ετών (ενίσχυση της νεανικής εργασίας) και τις εργαζόμενες μητέρες που αποκτούν τέκνο για ένα έτος μετά τον τοκετό (προστασία της μητρότητας).

30. Ο νόμος 4387/2016, ως ισχύει, παρά τη μεγάλη ευρύτητά του δεν έθιξε τη ρύθμιση του άρθρου 14 του ν. 2837/2000, ενώ επιπροσθέτως η ιδιομορφία της περίπτωσης του άρθρου αυτού, δεν επικαλύπτεται ρυθμιστικά από τις ως άνω μεταγενέστερες διατάξεις του άρθρου 34 του ν.4670/2020, που τροποποίησαν το άρθρο 38 του ν. 4387/2016.

31. Συνεπώς, όταν η μητέρα που αποκτά τέκνο είναι ταυτόχρονα και χαμηλόμισθη, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 14 του ν. 2837/2000, τότε ενισχύεται εισοδηματικά και δεν καταβάλλει ολωσδιόλου το ποσοστό της ασφαλιστικής εισφοράς που την βαρύνει (6,67%), το οποίο καλύπτεται, όπως προεκτέθηκε, εξ ολοκλήρου από τον κρατικό προϋπολογισμό. Αντιθέτως, όταν δεν είναι χαμηλόμισθη κατά το άρθρο 14 του ν. 2837/2000, τότε ισχύει η μείωση κατά 50% των ασφαλιστικών εισφορών της (ήτοι κατά ποσοστό 3,37%), όπως ορίζει η παράγραφος 10 του άρθρου 38 του ν. 4387/2016, χωρίς την κάλυψη του αντίστοιχου ποσού από τον κρατικό προϋπολογισμό (όπως αναφέρει και η Υπηρεσία στο συμπληρωματικό της έγγραφο).

32. Στην περίπτωση των νέων ηλικίας έως 25 ετών, η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών που προβλέπει το άρθρο 86 του ν. 4583/2018, αφορά ποσοστό της εργοδοτικής εισφοράς (6,66% επί των μεικτών αποδοχών του εργαζόμενου), το οποίο πρέπει να καταβληθεί από τον εργοδότη στον e-ΕΦΚΑ και η κάλυψή του γίνεται με μεταφορά αντίστοιχης πίστωσης στον ασφαλιστικό αυτό φορέα, από τους πόρους του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Πρόκειται δηλαδή για επιδότηση της εργοδοτικής εισφοράς, που έχει σκοπό την προώθηση και ενίσχυση της νεανικής απασχόλησης.

33. Αν παράλληλα ο νέος έως 25 ετών τυγχάνει χαμηλόμισθος και αμείβεται με τον εκάστοτε προβλεπόμενο κατώτατο μισθό ή ημερομίσθιο της ΕΓΣΣΕ, και πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζει το άρθρο 14 του ν. 2837/2000, τότε θα πρέπει να λάβει την εισοδηματική ενίσχυση που θα υλοποιηθεί μέσω της μη καταβολής της ασφαλιστικής του εισφοράς για τον κλάδο κύριας σύνταξης

(ποσοστό 6,67%), η οποία, ωστόσο, εισφορά, θα καλυφθεί για τον e-ΕΦΚΑ, από τον κρατικό προϋπολογισμό. Συνεπώς, ο εν λόγω ασφαλιστικός φορέας θα εισπράξει το ποσό του συνόλου της εισφοράς εργοδότη και εργαζόμενου, αφού θα λάβει, στην μεν πρώτη περίπτωση (της απασχόλησης νέου έως 25 ετών), την επιδότηση για τον εργοδότη από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εργασίας, στη δε δεύτερη περίπτωση (της εισοδηματικής ενίσχυσης του χαμηλόμισθου εργαζόμενου) από τον κρατικό προϋπολογισμό.

34. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 14 του ν. 2837/2000, που αναφέρεται στην ενίσχυση των οικονομικά ασθενέστερων εργαζόμενων, δεν ζημιώνει τον ασφαλιστικό φορέα (γεγονός που θα μπορούσε να στηρίξει τη μη εφαρμογή της), ο οποίος θα εισπράξει τελικά το προβλεπόμενο ποσοστό από τον κρατικό προϋπολογισμό στις περιπτώσεις των εργαζομένων που θα ενισχυθούν μέσω της καταβολής σε αυτούς, ποσού ίσου με εκείνο της ασφαλιστικής τους εισφοράς.

35. Κατά την ίδια πλειοψηφίασα γνώμη, επί του (α) σκέλους του ερωτήματος, αρμόζει η απάντηση ότι η διάταξη του άρθρου 14 του ν. 2837/2000 εξακολουθεί να ισχύει ως ειδική, παρόλο που ρητά δεν αναφέρεται ως διατηρούμενη σε κάποια διάταξη του νόμου 4387/2016, όπως ο τελευταίος τροποποιήθηκε με το ν. 4670/2020, και τούτο διότι δεν έχει αμιγώς ασφαλιστικό χαρακτήρα, αλλά πρόκειται για διάταξη εισοδηματικής ενίσχυσης, την οποία καρπούται ο ίδιος ο εργαζόμενος, ενώ επιπροσθέτως δεν προκύπτει ούτε η ρητή κατάργησή της από άλλη διάταξη νόμου.

36. Επίσης, η εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 14 του ν. 2837/2000 δεν εμποδίζεται από το γεγονός ότι η εισοδηματική ενίσχυση των χαμηλόμισθων εργαζόμενων υλοποιείτο μέσω της ασφαλιστικής τους εισφοράς στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και τώρα υφίσταται ένας νέος ασφαλιστικός φορέας, ο e-ΕΦΚΑ, διότι σύμφωνα με τα άρθρα 51 παράγραφος 1, 53 παράγραφος 1 στοιχ. Α και α και 55 παράγραφος 1 εδαφ. α' και παράγραφος 2 του ν. 4387/2016 ως ισχύει, ο κλάδος κύριας σύνταξης του ΙΚΑ –ΕΤΑΜ εντάχθηκε στον e-ΕΦΚΑ και οι ασφαλισμένοι του εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις της νομοθεσίας του, όπως ισχύουν.

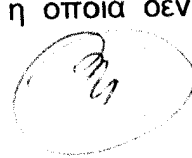
37. Ως προς το (β) σκέλος του ίδιου ερωτήματος, η γνώμη της πλειοψηφίας δέχθηκε ότι, ενόψει ακριβώς της ρύθμισης και του σκοπού που εξυπηρετεί η διάταξη του άρθρου 14 του ν. 2837/2000, διαφοροποιείται από τις διατάξεις

κοινωνικοασφαλιστικού περιεχομένου του άρθρου 38 του ν. 4387/2016, ως ισχύει, και συνεπώς, όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 14 ν. 2837/2000, μπορεί να εφαρμόζεται σωρευτικά με τις διατάξεις του άρθρου 38 του ν. 4387/2016, ως ισχύει, που προβλέπουν μείωση των ασφαλιστικών εισφορών, διότι κατ' ακριβολογία δεν πρόκειται εδώ για μείωση, αλλά για επιδότηση της εισφοράς, την οποία εισπράττει τελικώς ο ασφαλιστικός φορέας από τον κρατικό προϋπολογισμό. Για τη σώρευση όμως, της διάταξης και με τυχόν άλλες διατάξεις μείωσης των ασφαλιστικών εισφορών, που αναφέρεται στο ερώτημα της υπηρεσίας, το Τμήμα δεν μπορεί να γνωμοδοτήσει, όταν δεν προσδιορίζονται ποιες ειδικότερα είναι οι διατάξεις αυτές.

38. Κατά τη μειοψηφήσασα γνώμη, του Προέδρου του Τμήματος και του Νομικού Συμβούλου Αντώνη Παπαγεωργίου (ψήφοι 2) η διάταξη του άρθρου 38 ν. 4387/2016, μετά την αντικατάστασή της με τη διάταξη του άρθρου 34 ν. 4670/2020, η οποία εντάσσεται στο Τρίτο Μέρος του τελευταίου αυτού νόμου, αποτελεί κατά την οικεία αιτιολογική έκθεση τη συμμόρφωση του κοινού νομοθέτη στις αποφάσεις της Ολομέλειας του ΣτΕ 1880/2019 και 1888/2019. Με τις αποφάσεις αυτές κρίθηκε, μεταξύ άλλων, ότι η συνταγματική αρχή της ισότητας (άρθ. 4 παρ. 1 Σ.) επιβάλλει τον διαφορετικό υπολογισμό της καταβολής των εισφορών μεταξύ μισθωτών και μη μισθωτών (αυτοαπασχολούμενων, ελεύθερων επαγγελματιών και αγροτών) ασφαλισμένων εντός του αυτού ασφαλιστικού φορέα, ήτοι του e-ΕΦΚΑ, υπό την έννοια ότι οι μη μισθωτοί δε πρέπει να καταβάλλουν τις ίδιες εισφορές με τους μισθωτούς, αφού δεν τελούν υπό τις αυτές συνθήκες παραγωγής εισοδήματος. Από την άλλη πλευρά, η διάταξη του άρθρου 14 ν. 2837/2000 αποτέλεσε, κατά το χρόνο της θέσπισής της, μια ευνοϊκή ρύθμιση για την εισοδηματική ενίσχυση των χαμηλόμισθων μισθωτών ασφαλισμένων του π. ΙΚΑ, μέσω της απαλλαγής τους από την καταβολή εισφορών. Γίνεται πάγια δεκτό, ότι η κατάργηση νόμου επέρχεται με νεότερο νόμο, είτε ρητά είτε σιωπηρά, όταν εκ της εννοίας του περιεχομένου του νεότερου νόμου προκύπτει σαφώς, ότι σκοπείται η κατάργηση του προηγούμενου, ή όταν το περιεχόμενο του νεότερου νόμου είναι αντίθετο ή ασυμβίβαστο προς αυτό του προγενέστερου και το δια του προγενέστερου νόμου ρυθμισθέν θέμα ρυθμίζεται πλέον αποκλειστικά, ή αντίθετα, ή άλλως από τον νεότερο (ΑΠ

263/1982, ΝΣΚ 126/2020, 198/2014, 216/2010, 281/2009 Σημαντήρας Γενικαί Αρχαί του Αστικού Δικαίου Γ' έκδ. σελ. 88, 91). Εν προκειμένω, αντίστοιχου περιεχομένου διάταξη προς την ευνοϊκή διάταξη του άρθρου 14 ν. 2837/2000 απουσιάζει στο ισχύον υπό το ν. 4387/2016 ασφαλιστικό καθεστώς του άρθρου 38 τούτου, στο οποίο όμως το ρυθμισθέν θέμα της ευνοϊκής μεταχείρισης των χαμηλόμισθων μισθωτών ασφαλισμένων ρυθμίζεται πλέον διαφορετικά για τους μισθωτούς ασφαλισμένους του e-ΕΦΚΑ, με δυο συγκεκριμένες ευνοϊκές, ειδικές και νεότερες, σε σχέση με τη διάταξη του άρθρου 14 ν. 2837/2000, ρυθμίσεις μείωσης των καταβαλλόμενων εισφορών, δηλ. εκείνη της παραγράφου 1 τελευταίο εδάφιο του εν λόγω άρθρου 38 ν. 4387/2016 για την καταβολή μειωμένων εισφορών του προγράμματος επιδότησης μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα ηλικίας έως 25 ετών που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 86 ν. 4583/2018 (Α' 212) και της ΚΥΑ Δ.15/Δ/3220/72/26.2.2019 (Β' 681), καθώς και εκείνη της παραγράφου 10 για τις ασφαλισμένες του άρθρου 141 παρ. 2 του ν. 3655/2008 (Α' 58) που αποκτούν παιδί. Εν ολίγοις, αν ήταν ο σκοπός του νόμου ή η βούληση του νομοθέτη, να συμπεριληφθεί σ' αυτές τις ευνοϊκές ρυθμίσεις και η προγενέστερη διάταξη του άρθρου 14 ν. 2837/2000, χωρίς να διαταραχθεί, κατά την ανέλεγκτη ουσιαστική του κρίση, η δίκαιη ισορροπία μεταξύ των εισφορών μισθωτών και μη μισθωτών του ενός πλέον και μοναδικού ασφαλιστικού φορέα της χώρας, σύμφωνα με την προαναφερόμενη νομολογία της Ολομέλειας του ΣτΕ, θα είχε οριστεί ρητά. Ούτε μπορεί να γίνει δεκτό ότι, επειδή το ΙΚΑ –ΕΤΑΜ έχει ενταχθεί στον ήδη e-ΕΦΚΑ με τους τομείς, κλάδους και λογαριασμούς του, παραμένουν σε ισχύ και όλες οι διατάξεις που προβλέπουν ειδικές, εξαιρετικές και ευνοϊκές ρυθμίσεις για τους ασφαλισμένους του, οι οποίες όμως δεν είναι ενταγμένες συστηματικά στα θεσμικά περί ΙΚΑ νομοθετήματα, όπως αυτή του άρθρου 14 που είναι ενταγμένη στο ν. 2837/2000 «Ρύθμιση θεμάτων Ανταγωνισμού, Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας, Τουρισμού και άλλες διατάξεις», δηλαδή σε άσχετο με το ΙΚΑ νομοθέτημα.

39. Κατά συνέπεια η διάταξη του άρθρου 38 ν. 4387/2016 ως ισχύει, αποτελεί στο πλαίσιο του εγκαθιδρυθέντος με το νόμο τούτο συστήματος κοινωνικής ασφάλισης πλήρη ρύθμιση του ζητήματος της καταβολής εισφορών από πλευράς μισθωτών ασφαλισμένων του e-ΕΦΚΑ, η οποία δεν ανέχεται τη

διατήρηση της ισχύος της προγενέστερης διάταξης του άρθρου 14 ν. 2837/2000, που πρέπει γι' αυτό να θεωρηθεί σιωπηρά καταργηθείσα. Συνεπώς κατά τη γνώμη αυτή στο πρώτο ερώτημα προσήκει η απάντηση, ότι οι διατάξεις του άρθρου 14 ν. 2837/2000 δεν εφαρμόζονται, ως σιωπηρά καταργηθείσες, μετά τη θέση σε ισχύ του άρθρου 38 ν. 4387/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 34 ν. 4670/2020, ενώ στο δεύτερο ερώτημα παρέλκει η απάντηση λόγω της απάντησης στο πρώτο.

Απάντηση:

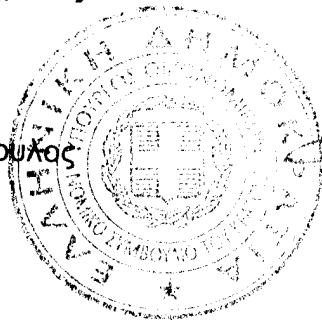
40. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στα υποβληθέντα ερωτήματα το ΝΣΚ (ΣΤ' Τμήμα) γνωμοδότησε κατά πλειοψηφία, ως ακολούθως:
- α) ότι οι διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 2837/2000 εξακολουθούν να ισχύουν ως ειδικές, και μετά την 1.1.2017, ημερομηνία έναρξης εφαρμογής του ν. 4387/2016, λόγω της μη ρητής κατάργησής τους, και
 - β) επειδή πρόκειται για διατάξεις αμιγώς εισοδηματικής ενίσχυσης, που δεν θίγουν στην ουσία τους τις ασφαλιστικές εισφορές, είναι δυνατή η σώρευσή τους, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή τους, και με τις διατάξεις των παραγράφων 1 εδάφιο β' και 10 του άρθρου 38 του ν. 4387/2016, ως ισχύει, οι οποίες προβλέπουν αμιγώς μείωση των ασφαλιστικών εισφορών.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 10/03/2021

Ο Πρόεδρος του Τμήματος

Γεώργιος Κανελλόπουλος
Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Η Εισηγήτρια

Γεωργία Ζουγανέλη
Πάρεδρος ΝΣΚ

